

TAL OM
DE DANSKE
UNIVERSITETER

December 2012

Indhold

Forord	3
Økonomi og personale	4
Uddannelse	10
Studemobilitet	18
Forskeruddannelse	22
Forskning	26
Arbejdsmarkedet	30

Udgivet af:
Danske Universiteter
Fiolstræde 44, 1. th.
1171 København K
www.dkuni.dk

Oplag: 1.000
Redaktion: Inie Nør Madsen
ISBN: 978-87-90470-56-2
December 2012

Forside og bagside:
Jan Oksbøl Callesen

Denne publikation kan ved tydelig
kildeangivelse frit kopieres.

Forord

Danske Universiteter udgiver hvert år en statistikpublikation om universitetssektoren. Denne folder er den syvende i rækken af Tal om de danske universiteter.

Danmark investerer mange penge i forskning og uddannelse. Det er særdeles positivt, og universiteterne ønsker at kvittere for de danske investeringer ved at skabe størst mulig åbenhed om resultaterne. Hovedformålet med Tal om de danske universiteter er derfor at styrke kendskabet til universiteternes aktiviteter, vilkår og resultater og dermed skabe grundlag for en informeret debat om den danske universitetssektor.

Der findes meget tilgængelig information om den danske universitetssektor, og denne folder inddrager udelukkende offentligt tilgængelige tal. Mange oplysninger er hentet fra Universiteternes Statistiske Beredskab, som er baseret på årlige indberetninger fra de otte universiteter til Danske Universiteters sekretariat. Materialet i Universiteternes Statistiske Beredskab kan hentes fra Danske Universiteters hjemmeside www.dkuni.dk.

Publikationen bygger desuden på oplysninger hentet fra andre danske kilder, fx data fra Danmarks Statistik, Undervisningsministeriets databank eller Akademikernes Centralorganisation. Ligeledes udgiver Uddannelsesministeriet i løbet af året en række notater om sektorens aktiviteter inden for forskning, uddannelse og innovation, hvorfra der er hentet tal til denne folder.

Da de politiske satsninger inden for forskning og uddannelse ofte tager udgangspunkt i ønsket om at styrke Danmarks internationale position som viden- og innovationssamfund, er det også relevant at sætte de danske forsknings- og uddannelsesaktiviteter i et internationalt perspektiv. Derfor er de danske opgørelser suppleret af internationale statistikker, fx OECD's årlige publikation om uddannelse, Education at a Glance.

Vi håber, at I vil læse publikationen med interesse. Hvis I skulle have spørgsmål eller kommentarer til publikationen, er I velkomne til at kontakte Danske Universiteters sekretariat.

God læselyst!

Jens Oddershede,
Talsmand for Danske Universiteter

Økonomi og personale

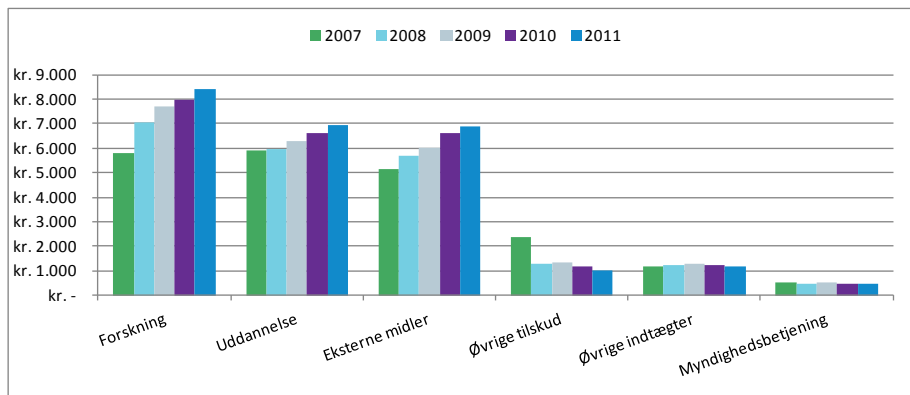
Universiteternes indtægter kan opdeles i seks hovedkategorier:

- **Forskning:** basistilskud samt bevillinger til universiteternes forskning for sektorministerierne.
- **Uddannelse:** taxametertilskud til heltids- og deltidsuddannelse.
- **Eksterne midler:** hovedsageligt tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed.
- **Øvrige tilskud:** tilskud til bl.a. museer, biblioteker, samlinger, haver mv.
- **Øvrige indtægter:** finansielle indtægter, lejeindtægter, mindre supplerende virksomhed mv.
- **Myndighedsbetjening:** tilskud til forskningsbaseret myndighedsbetjening.

Universiteternes samlede indtægter er steget fra 20,9 mia. kroner i 2007 til knap 25 mia. kr. i 2011. Tilvæksten er især sket på den offentligt finansierede forskning, som er steget med 45 pct. i perioden. Dette skyldes bl.a. Globaliseringsaftalen fra 2006, men dækker også over, at kapitalbevillinger på universitetsområdet fra 2008 og fremefter er inkluderet i forskningsmidlerne. Derfor er universiteternes øvrige tilskud samtidig faldet.

De største bevillinger – godt 61 pct. af de samlede indtægter i 2011 - er offentlige tilskud til forskning og uddannelse. De eksterne midler, som hovedsagligt vedrører den tilskudsfinansierede forskningsvirksomhed (givet via forskningsråd, private virksomheder, EU-forskningsprogrammer mv.), stod for godt 27 pct. af de samlede indtægter i 2011.

Figur 1. Universiteternes indtægter i mio. kr., opgjort i faste priser

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel A)

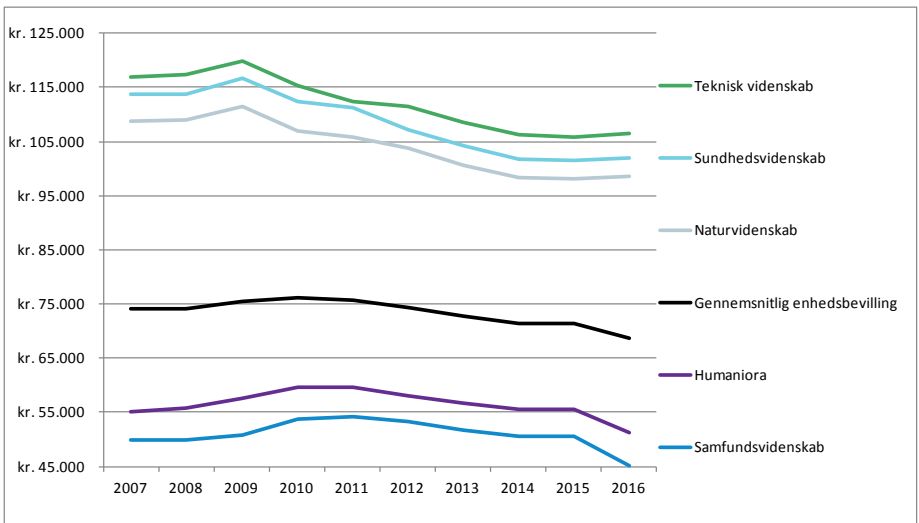
Universiteterne har i perioden 2007-2011 oplevet en vækst i de offentlige uddannelsestilskud, jf. figur 1. Væksten skyldes hovedsageligt en markant stigning i antallet af aktive studerende på universiteterne, og større studieaktivitet betyder i den forbindelse flere taxameterkroner, da uddannelsesfinansieringen afhænger af antal optjente ECTS-points på institutionen.

Billedet ændrer sig dog, når man sætter de samlede uddannelsestilskud i relation til det samlede antal studenterårsværk. Når man ser på udviklingen i uddannelsesfinansieringen siden 2007, viser figur 2, at de gennemsnitlige enhedsbevillinger er steget frem til 2010 for derefter at falde frem til 2012 til godt 74.000 kr. pr studenterårsværk.

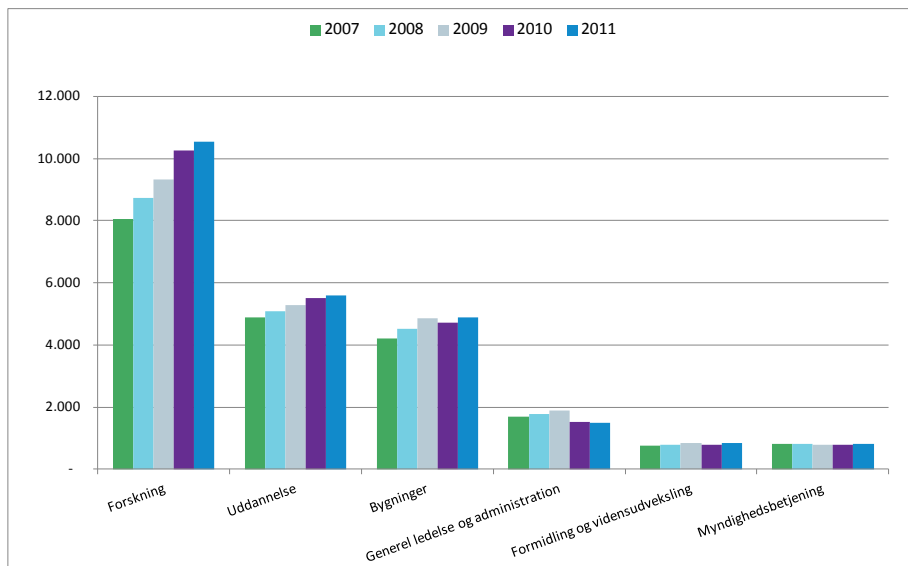
Der har været en del variation mellem hovedområderne. Det skyldes, at finanslovsaftalen for 2010 gav et løft til det laveste taxameter, der dækker næste alle uddannelser inden for humaniora og samfundsvidenskab. Parallelt med dette løft har der været en årlig effektiviseringsbesparelse på taxametrene, som har medført et fald i enhedsbevillingerne til de våde områder (natur, teknik og sundhedsvidenskab) siden 2009.

Frem mod 2016 forventes enhedsbevillingerne at falde yderligere. Det markante dyk for humaniora og samfundsvidenskab fra 2015 til 2016 skyldes, at taxameterforhøjelsen på den laveste takst indtil videre kun er forlænget til 2015.

Figur 2. Enhedsbevillinger til heltidsuddannelse pr. studenterårsværk, faste priser

Kilde: egne beregninger på baggrund af FFL 2013 (figuren er opgjort eksklusiv de administrative effektiviseringer)

Figur 3. Universiteternes omkostninger i mio. kr., faste priser

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel B)

En oversigt over universiteternes omkostninger kan findes i Universiteternes Statistiske Beredskab. Omkostningerne er her fordelt på seks hovedformål: 1) uddannelse, 2) forskning, 3) formidling og vidensudveksling, 4) myndighedsbetjening, 5) generel ledelse og administration samt 6) bygninger.

Universiteternes samlede omkostninger er steget fra godt 20,4 mia. kr. i 2007 til knap 24,2 mia. kr. i 2011. Tilvæksten er særligt sket på forskningsfronten, hvor omkostningerne er steget med ca. 31 pct. i perioden. Denne stigning afspejler den øgede forskningsaktivitet på universiteterne som følge af Globaliseringsaftalen.

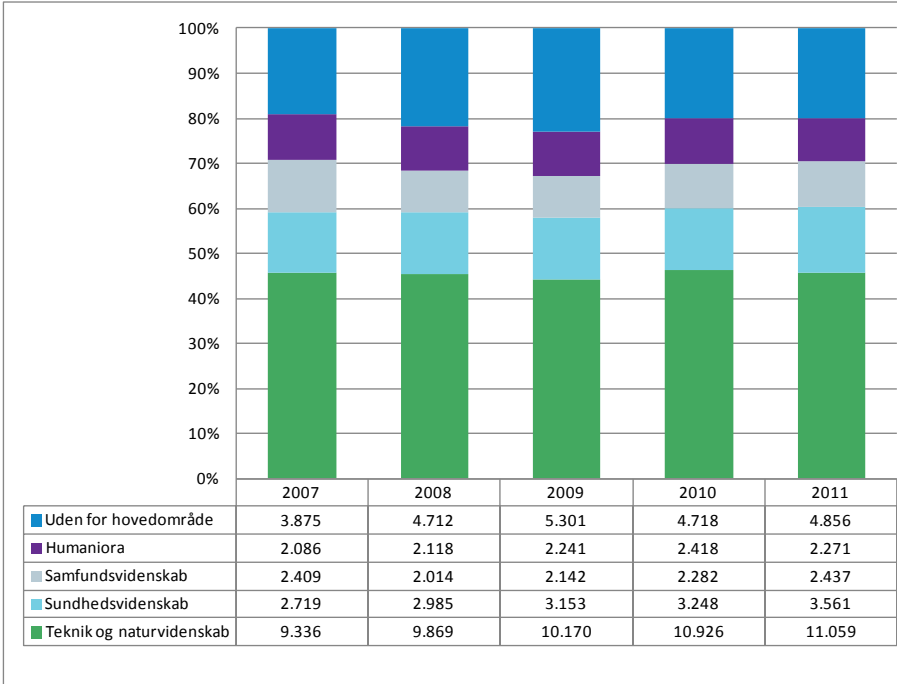
Langt størstedelen af universiteternes bevillinger går til aktiviteter inden for forskning og uddannelse. Disse formål står for 67 pct. af universiteternes samlede omkostninger. Omkostninger til generel ledelse og administration står for 6 pct. af universiteternes omkostninger i 2011, hvilket er et fald på 2 procentpoint siden 2007.

Det skal bemærkes, at de formålsfordelte omkostninger ikke kan sammenlignes med universiteternes indtægter, da der fx ikke gives særskilte tilskud til bygningsdrift. Det betyder, at universiteternes bygningsomkostninger dækkes via universiteternes indtægter til bl.a. uddannelse og forskning.

Når man ser på omkostningernes fordeling på hovedområderne, trækker de våde områder flest ressourcer. Således udgør omkostninger til sundhedsvidenskab, teknik og naturvidenskab ca. 60 pct. af de samlede omkostninger. Godt 19 pct. går til humaniora og samfundsvidenskab, mens de resterende omkostninger ikke er hovedområdefordelt, blandt andet fordi der er tale om fællesomkostninger til bygninger og administration. Der er tale om en næsten konstant fordeling mellem hovedområderne, om end omkostninger på sundhedsvidenskab i de seneste år har udgjort en svagt stigende andel af de samlede omkostninger.

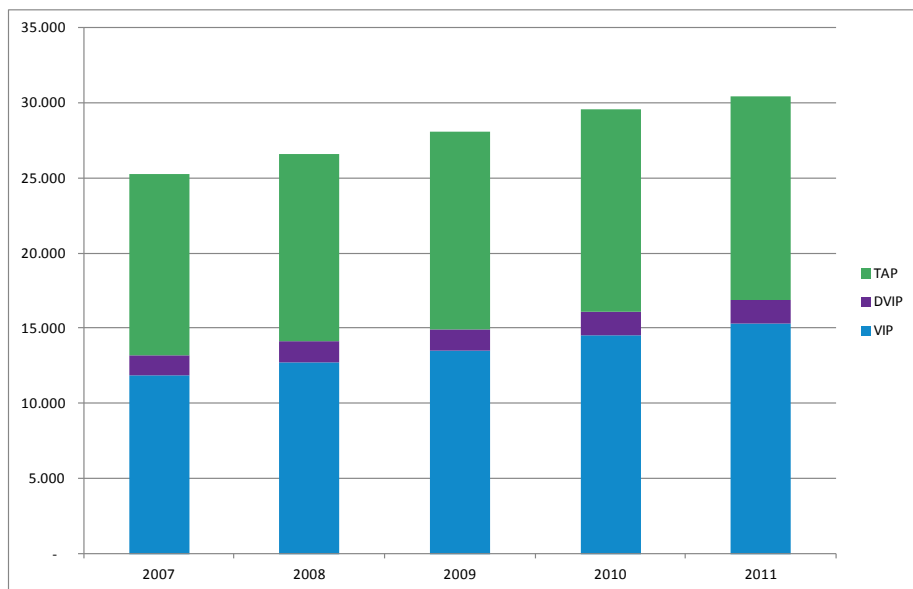
Det er særligt på forskningsfronten, at de våde områder trækker mange penge. Teknik og naturvidenskab udgør knap 58 pct. af de samlede forskningsomkostninger, mens sundhedsvidenskab står for ca. 20 pct. Humaniora og samfundsvidenskab deler de resterende forskningsomkostninger ligeligt med omkring 9 pct. til hver. Parallelt hertil udgør forskningsomkostningerne over halvdelen af de samlede omkostninger på det sundhedsvidenskabelige og det teknisk og naturvidenskabelige hovedområde. Det tungeste omkostningsområde for humaniora og samfundsvidenskab er omkostninger til uddannelse.

Figur 4. Universiteternes omkostninger fordelt på hovedområder, faste priser

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel B)

Figur 5. Udviklingen i universiteternes årsværk, 2007-2011

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel C). Et årsværk er lig 1.924 timer

Universiteternes ansatte kan opdeles i tre overordnede stillingsstrukturer:

- Det fuldtidsansatte videnskabelige personale (VIP), dvs. forskere, ph.d.-stipendiater mv. Denne kategori udgør halvdelen af universiteternes samlede årsværk.
- Det deltidsansatte videnskabelige personale (VIP), fx eksterne lektorer, undervisningsassistenter mv. Denne kategori udgør 5 pct. af universiteternes samlede årsværk.
- Det teknisk og administrative personale (TAP), bl.a. laboranter, studievejledere, økonomimedarbejdere mv. Denne kategori udgør 45 pct. af universiteternes samlede årsværk.

I takt med aktivitetsstigningen inden for forskning og uddannelse er antallet af årsværk på universiteterne steget fra 25.207 i 2007 til 30.405 i 2011.

Personaleudvidelsen er særligt sket inden for det fuldtidsansatte videnskabelige personale.

I perioden 2007-2011 har der været en nettovækst i universiteternes forskerstab på knap 3.500 ekstra fuldtidsansatte forskere. Det svarer til 66 pct. af den samlede tilvækst.

Forskerne udgør nu mere end halvdelen af universiteternes samlede årsværk, svarende til 15.268 årsværk.

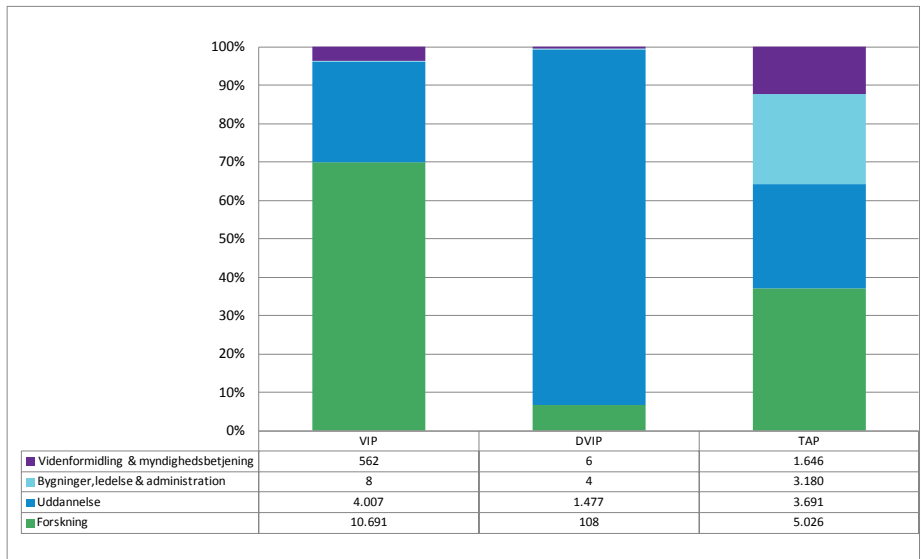
Som på omkostningssiden kan universiteternes personaleforbrug henføres til de faglige formål.

Årsværkerne opgøres normalt på seks kategorier, men i nedenstående figur er videnformidling og myndighedsbetjening slået sammen, da der kun henføres få årsværk til disse formål. Ligeledes er bygningsdrift lagt sammen med årsværk til generel ledelse og administration.

Figuren viser, at universiteternes fuldtidsansatte videnskabelige personale næsten udelukkende beskæftiger sig med uddannelse og forskning, mens det deltidsvidenskabelige personale særligt henføres til uddannelse.

TAP'erne arbejder i overvejende grad med aktiviteter inden for forskning og uddannelse og er således med til at understøtte universiteternes kerneopgaver.

Figur 6. Universiteternes formålsfordelte årsværk i 2011, VIP, DVIP og TAP

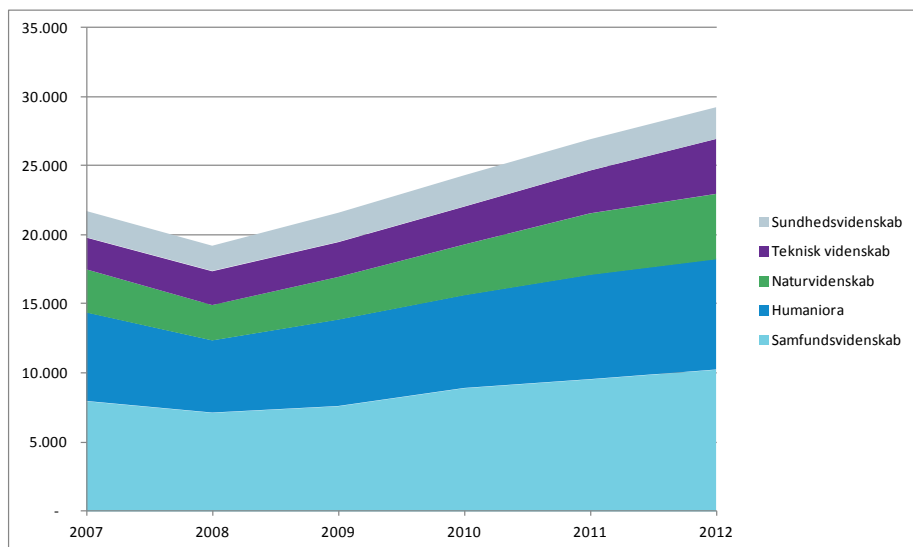
Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel C)

Uddannelse

Den 30. juli fik et rekordstort antal unge besked om, at de var optaget på universitetet. Knap 30.000 blev optaget i første runde, hvilket er godt 2.000 mere end første runde i 2011. De studerende, som ikke fik en plads d. 30. juli, havde mulighed for at søge en af de ledige pladser i anden runde. Dette optag løb til medio august og betød, at yderligere 556 studerende fik plads på en universitetsuddannelse. Optaget i anden runde fandt særligt sted på de naturvidenskabelige og tekniske uddannelser, som optog yderligere 314 studerende efter den 30. juli.

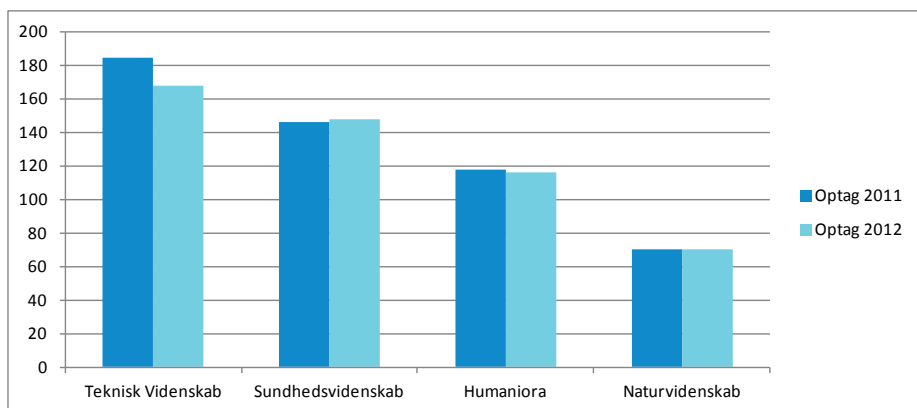
Det er ikke første gang, at bachelor-optaget på universiteterne har slået rekorder. Siden 2008 har der været en konstant stigning i de årlige optag på universiteterne. Stigningen er sket på samtlige hovedområder, men relativt set er den største vækst sket inden for teknik og naturvidenskab. De to hovedområder udgør nu 30 pct. af det samlede optag på universitetsuddannelserne mod 25 pct. i 2007. Det største optagelsesområde er stadig det samfundsvidenskabelige hovedområde, som står for 35 pct. af det samlede optag.

Figur 7. Førsterundeoptag på universiteternes bacheloruddannelser, 2007-2012

Kilde: Beregninger på tal fra den Koordinerede Tilmelding (inkl. universiteternes professionsbacheloruddannelser)

Figur 8. Antal optagne på nye bacheloruddannelser akkrediteret i 2010

Kilde: ACE Danmark

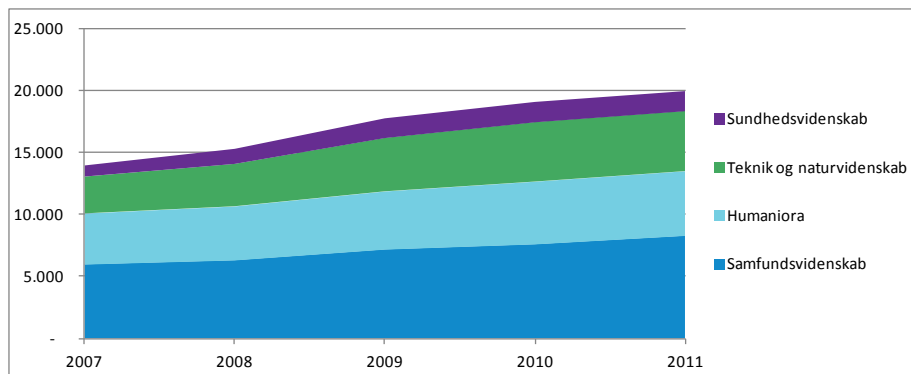
Universiteterne får af og til skyld for at udbyde for mange nye og eksotiske uddannelser. I 2010 blev der godkendt tretten nye bacheloruddannelser på universiteterne. Syv af disse uddannelser var inden for teknisk videnskab, tre inden for humaniora, to inden for sundhedsvidenskab og den sidste inden for naturvidenskab. Der var i 2010 altså hovedsageligt tale om nye universitetsuddannelser inden for de våde områder.

518 studerende kom ind på disse uddannelser i 2011, mens yderligere 502 studerende blev optaget på uddannelserne i 2012. Tallene viser således, at de nye bacheloruddannelser er i stand til at tiltrække studerende på linje med ældre og mere kendte uddannelser. I 2012 havde de studerende mulighed for at søge optag på yderligere fem bacheloruddannelser akkrediteret i 2011. 218 studerende blev optaget på disse uddannelser.

Tabel 1. Antal optagne på nye bacheloruddannelser akkrediteret i 2011

Institution	Hovedområde	Uddannelse	Optagne
Københavns Universitet	Humaniora	Moderne Indien og Sydøstasienstudier	23
Syddansk Universitet	Humaniora	Amerikanske Studier	39
Syddansk Universitet	Teknik	Civilingeniør, Software Engineering	44
Syddansk Universitet	Samfundsvidenskab	Market and Mangement anthropology	75
Danmarks Tekniske Universitet	Teknik	Civilingeniør, Geofysik og rumteknology	37

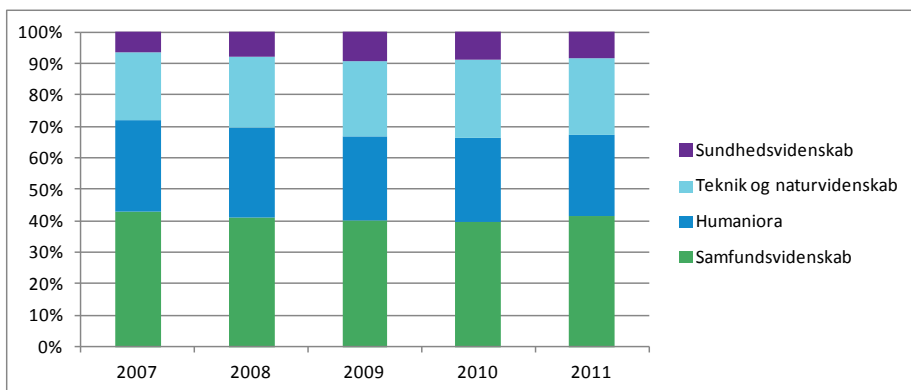
Kilde: ACE Danmark

Figur 9. Optag på universiteternes kandidatuddannelser, 2007-2011

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel F)

Parallelt med det voksende optag på universiteternes bacheloruddannelser har der været en betydelig vækst i optaget på kandidatuddannelserne. Således er kandidatoptaget vokset med godt 40 pct. i perioden 2007-2011. I 2011 blev knap 20.000 studerende optaget på en kandidatuddannelse på universitetet, mens kandidatoptaget var knap 14.000 i 2007.

Væksten i kandidatoptaget er sket på samtlige hovedområder, men som det var tilfældet på bacheloruddannelserne, rykker særligt de våde områder. Teknik og naturvidenskab stod i 2011 for 24,3 pct. af det samlede optag på kandidatuddannelserne mod 21,3 pct. i 2007. Det største område er samfundsvidenskab, som stod for 41,4 pct. af det samlede kandidatoptag i 2011.

Figur 10. Relativ fordeling af optag på hovedområder, 2007-2011

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel F)

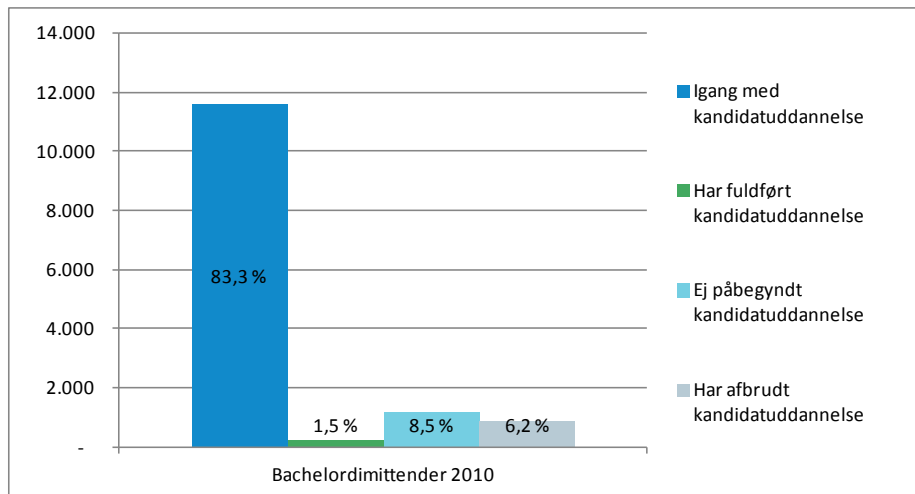
Der er stigende politisk fokus på sammenhæng i det danske uddannelsessystem. I den forbindelse er overgangsmuligheder mellem de videregående uddannelser et hyppigt drøftet spørgsmål, særligt når det drejer sig om professionsbachelorernes adgang til universiteternes kandidatuddannelser.

Danmarks Statistik har ikke offentliggjort tal for professionsbachelorernes overgang til kandidatuddannelse, men Uddannelsesministeriet angiver, at 7 pct. af professionsbachelordimitterende fra 2006 havde påbegyndt en kandidatuddannelse inden for fire år efter afslutningen på bacheloruddannelsen. Dertil viser en rundspørge hos universiteterne, at omkring 100 master- og kandidatuddannelser på universiteterne har et betydeligt optag af professionsbachelorere.

Sammenhæng i uddannelsessystemet handler også om universitetsbachelorernes overgang til kandidatuddannelse. Nedenstående figur viser, at 83,3 procent af universiteternes bachelordimitterende fra 2010 var i gang med en kandidatuddannelse i 2011. 1,5 pct. havde allerede gennemført en kandidatuddannelse. Tallene viser således, at langt de fleste bachelordimitterende går i gang med en kandidatuddannelse i umiddelbar forlængelse af deres bacheloreksamen.

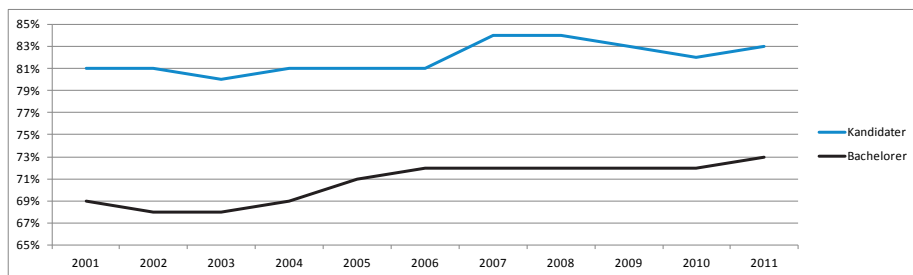
Andre tal fra Danmarks Statistik viser, at flere studerende vælger at læse videre på en anden institution, når de skal i gang med deres kandidatuddannelse. Knap 18 pct. af bachelordimitterende fra 2010 er i gang med eller har fuldført en kandidatuddannelse på en anden institution.

Figur 11. Universitetsbachelordimitterendes overgang til kandidatuddannelse, dimittendårgang 2010

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 12. Gennemførelsesprocenter på universiteternes bachelor- og kandidatuddannelser

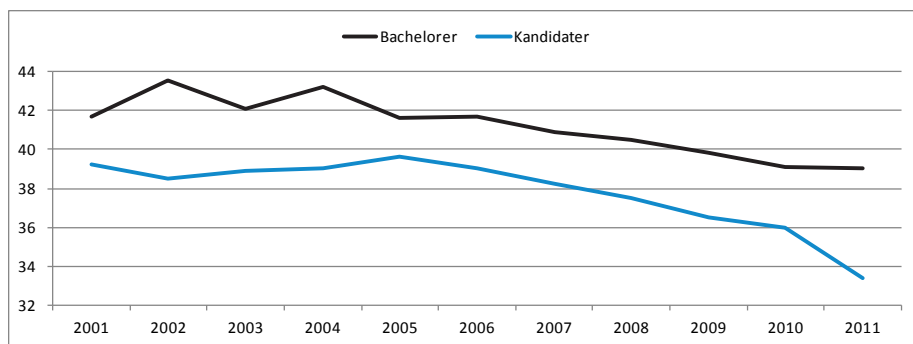

Kilde: Undervisningsministeriets databank (akademiske bacheloruddannelser og delte kandidatuddannelser)

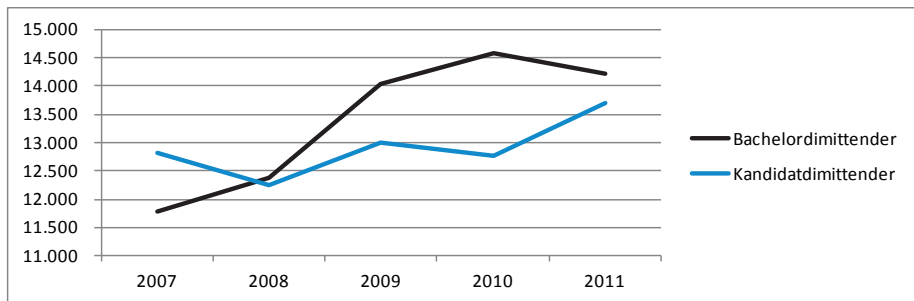
Samtidig med at der har været en markant vækst i optaget på universiteternes bachelor- og kandidatuddannelser, har universiteterne formået at fastholde og forbedre de studerendes gennemførelse på uddannelserne. Undervisningsministeriets modelberegneede fuldførelsesprocenter angiver, at en større andel af universiteternes studerende forventes at gennemføre deres uddannelse. Den største forbedring er sket for bachelorerne.

Studietiderne er faldet på universiteterne, både for bachelor- og for kandidatuddannelserne. Figur 13 viser, at den gennemsnitlige studietid er faldet tre måneder for bachelorerne og seks måneder for kandidaterne i perioden 2001-2011. Den gennemsnitlige studietid ligger højere for bachelorerne end kandidaterne, da en bacheloruddannelse typisk er normeret til tre år, mens kandidatuddannelserne oftest er normeret til to år.

Figur 13. Gennemsnitlig studietid på universiteternes bachelor- og kandidatuddannelser

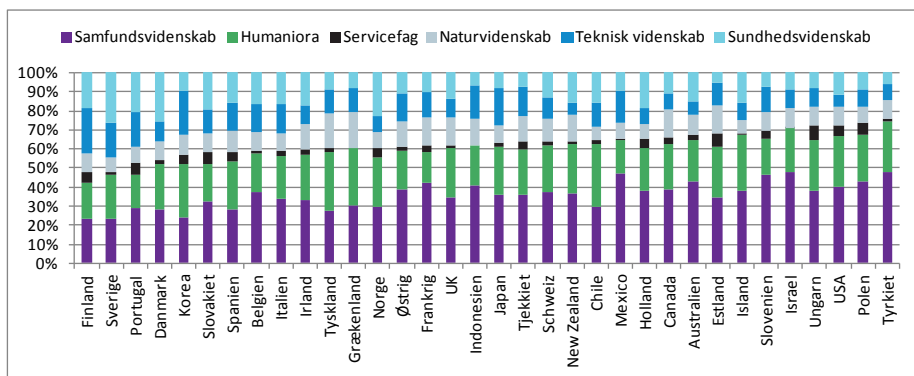
Kilde: Undervisningsministeriets databank (akademiske bacheloruddannelser og delte kandidatuddannelser)

Figur 14. Bachelor- og kandidatproduktion på universiteterne, 2007-2011

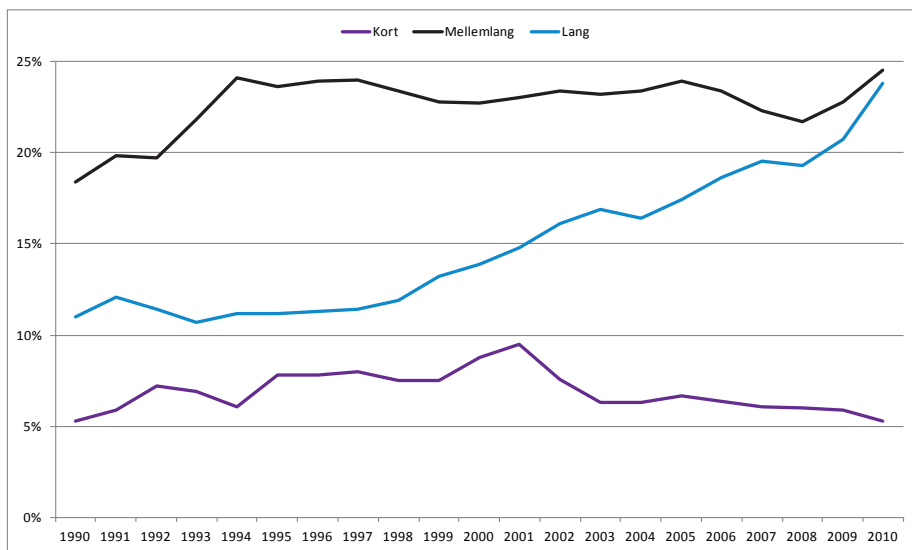
Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel F)

Der har været en vækst i dimittendproduktionen på universiteterne de seneste år. Kandidatproduktionen har dog oplevet et fald i 2008 og i 2010, mens bachelorproduktionen er faldet i studieåret 2010/2011. Der uddannes flest studerende inden for samfundsvidenskab, men i de seneste år er der sket en stigning i andelen af bachelordimittender fra de våde områder, hvilket vil få betydning på kandidatproduktionen de kommende år.

Det hævdes af og til, at der uddannes for få studerende inden for teknik og naturvidenskab i Danmark. Når man ser på de internationale tal, er det dog et helt generelt billede, at de fleste dimittender uddannes inden for samfundsvidenskab og humaniora. Figur 15 viser faktisk, at Danmark er et af de lande i OECD, som uddanner flest studerende inden for de våde områder, kun overgået af Finland, Sverige og Portugal.

Figur 15. Nyuddannede dimittender fordelt på hovedområder, 2010

Kilde: OECD Stat (figuren inkluderer mellemlange og lange videregående uddannelser samt ph.d.-uddannelser)

Figur 16. Forventet uddannelsesniveau 25 år efter endt 9.klasse, 1990-2010

Kilde: Undervisningsministeriets databank (profilmodellen)

Det er en politisk målsætning, at 60 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en videregående uddannelse. 25 pct. skal gennemføre en lang videregående uddannelse, typisk en kandidatuddannelse fra et af de danske universiteter. De seneste tal viser, at der siden 1990 har været en stigning i det forventede uddannelsesniveau for 9.klasseeleverne 25 år efter afslutningen på deres afgangsprøve.

Efter en markant stigning i perioden 1990-2010 ligger de lange videregående uddannelser nu på niveau med de mellemlange. 23,8 pct. af ungdomsårgangen fra 2010 forventes at have gennemført en lang videregående uddannelse 25 år efter afslutningen på 9.klasse. Til sammenligning var tallet 11 pct. i 1990. Universiteterne er således tæt på at indfri deres del af målsætningen.

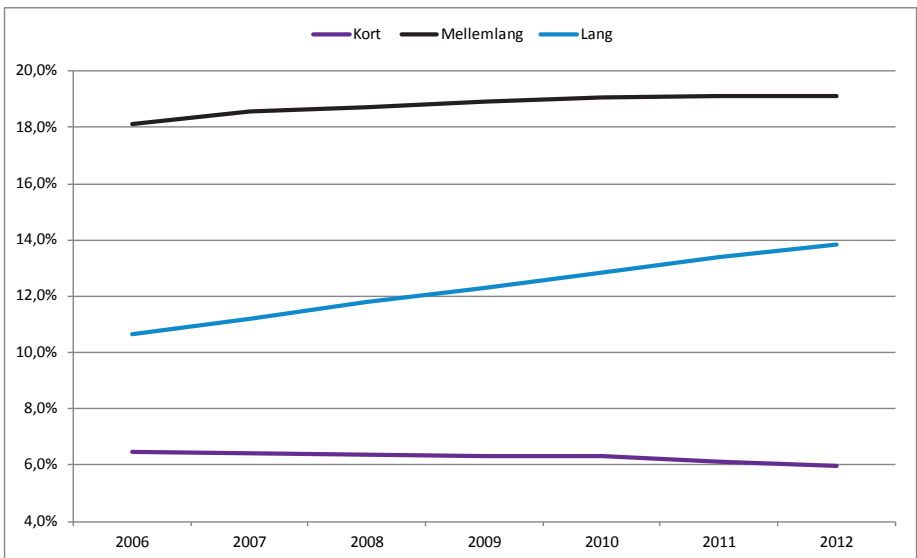
Selvom det estimerede uddannelsesniveau for ungdomsårgangen 2010 ligger et godt stykke ude i fremtiden, genspejler profilmodellens forventninger sig i de tal, som Danmarks Statistik har offentliggjort for befolkningens højst fuldførte uddannelse.

I nedentående figur er tallene opgjort som det realiserede uddannelsesniveau for danske unge i aldersgruppen 30-34 år i perioden 2006-2012. Grafen viser, at der har været en svagt faldende andel af unge, der har gennemført en kort videregående uddannelse som højeste niveau, mens der har været en mindre fremgang i andelen, der har gennemført en mellemlang videregående uddannelse.

Siden 2006 har der været en markant stigning i andelen, der har gennemført en lang videregående uddannelse. Blandt de unge i alderen 30-34 år har 13,8 pct. gennemført en lang videregående uddannelse som højeste uddannelse i 2012.

Til sammenligning viser tal fra Danmarks Statistik, at 6,4 pct. af den danske befolkning mellem 60-64 år har gennemført en lang videregående uddannelse, mens 16,6 pct. har gennemført en mellemlang videregående uddannelse. De danske unge er således markant bedre uddannede end deres forældres generation, hvilket er en tendens, der kan forventes at fortsætte, de store optag taget i betragtning.

Figur 17. Højst fuldførte videregående uddannelse for 30-34-årige, 2006-2012

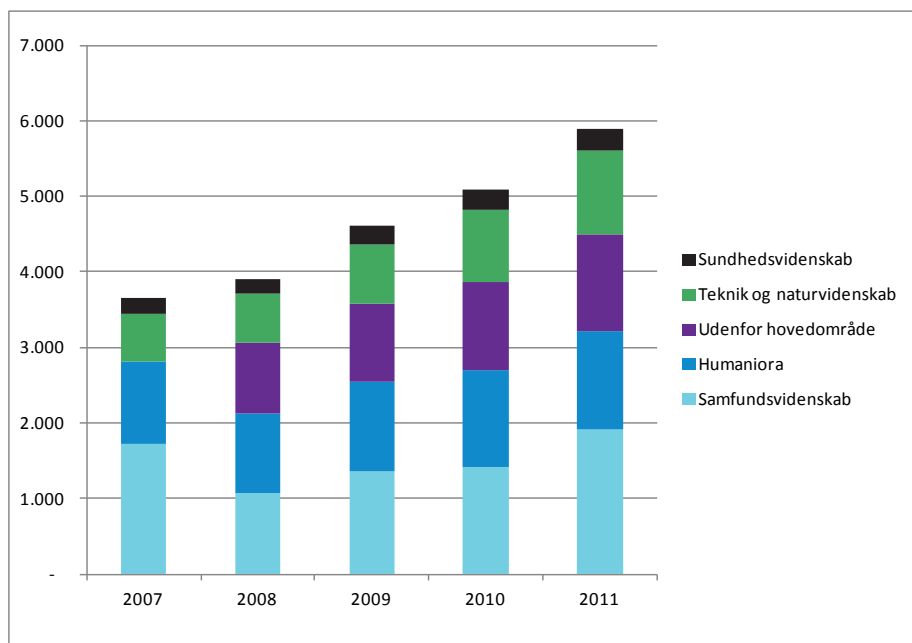
Kilde: Tal fra Danmarks Statistik

Studiemobilitet

De danske universitetsstuderende benytter i stigende grad muligheden for at rejse ud i løbet af deres uddannelse. Således har der været en markant stigning i den udgående studentermobilitet i perioden 2007-2011. I studieåret 2010/2011 var godt 2.200 flere studerende på studieophold i udlandet end i 2007, svarende til en vækst på godt 60 pct.

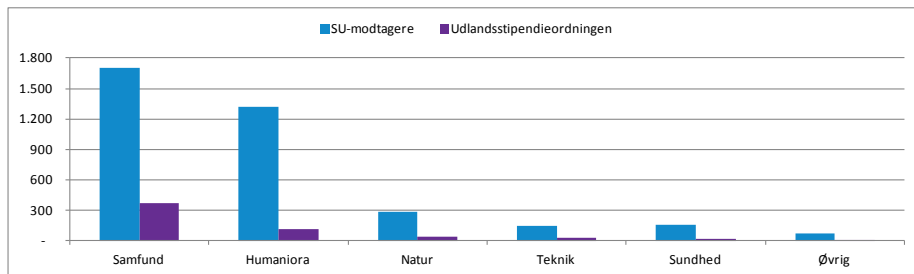
Det er særligt studerende fra samfundsvidenskab og humaniora, der tager et udlandsophold i løbet af deres studietid. De tørre områder (i nedenstående figur: humaniora, samfundsvidenskab og udenfor hovedområde) står således for godt 75 pct. af den udgående mobilitet, mens teknik og naturvidenskab står for knap 19 pct. Sundhedsvidenskab står for 5 pct.

Figur 18. Udgående studentermobilitet på universiteterne, 2007-2011

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel H). Kategorien uden for hovedområde dækker over CBS' studerende inden for samfundsvidenskab og humaniora, hvilket er årsagen til faldet på disse hovedområder mellem 2007 og 2008.

Figur 19. Støttemodtagere på en hel universitetsuddannelse i udlandet i 2010, hovedområdeopdelt

Kilde: Styrelsen for Videregående Uddannelser og uddannelsesstøtte (2012), SU-støtte og SU-gæld 2010

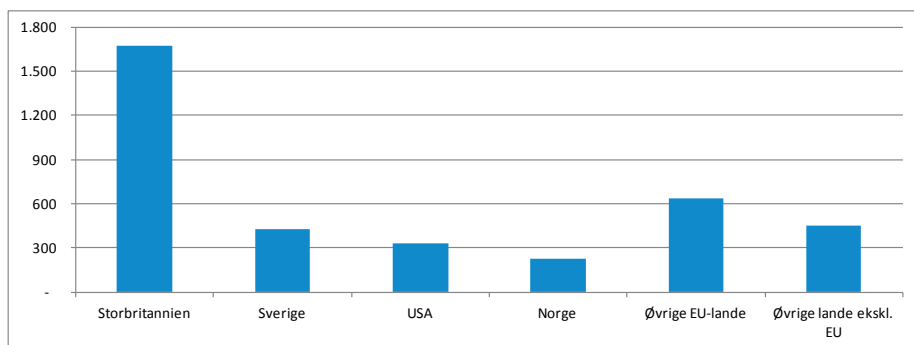
Danske studerende har også mulighed for at læse en hel uddannelse i udlandet. I kalenderåret 2010 var 3.726 danske SU-modtagere indskrevet på en hel videregående uddannelse i udlandet.

566 studerende var indskrevet på en hel kandidatuddannelse i udlandet ved hjælp af udlandsstipendieordningen, som giver danske studerende mulighed for at tage de danske taxameterpenge med til en udenlandsk kandidatuddannelse.

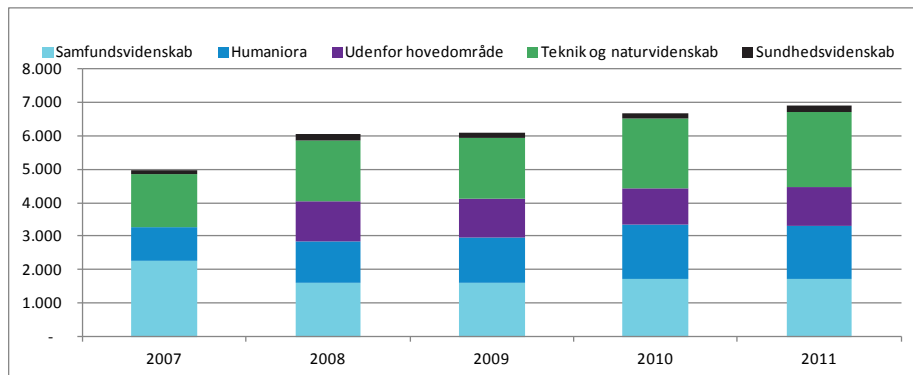
Ligesom det gælder for de kortere udvekslingsophold, benytter studerende fra samfundsvidenskab og humaniora hyppigst muligheden for at tage SU og taxameterpenge med til udlandet.

Når de studerende vælger at læse en hel uddannelse i udlandet, er Storbritannien det foretrukne studieland. Faktisk læste 45 pct. af de udrejste SU-modtagere i 2010 i Storbritannien. En betydeligt mindre andel læste i Sverige, USA og Norge.

Figur 20. Støttemodtagere på en hel uddannelse i udlandet i 2010, landeopdelt

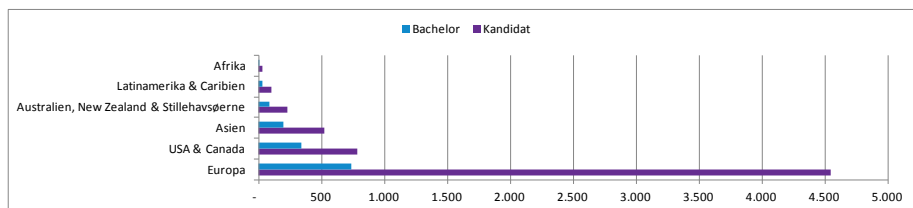
Kilde: Styrelsen for Videregående Uddannelser og uddannelsesstøtte (2012), SU-støtte og SU-gæld 2010

Figur 21. Indgående studentermobilitet på universiteterne, 2007-2011

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel H). Kategorien uden for hovedområde dækker over studerende inden for samfundsvidenskab og humaniora, hvilket er årsagen til faldet på disse hovedområder mellem 2007 og 2008.

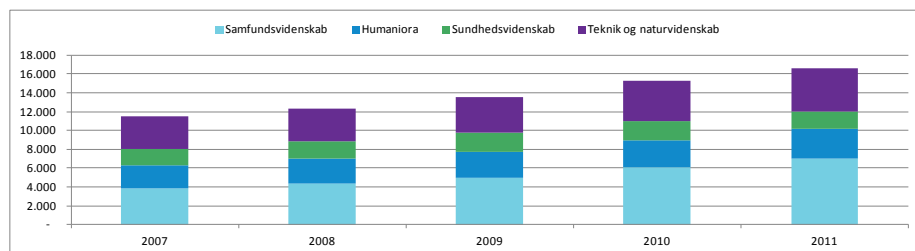
Flere internationale studerende finder vej til de danske universiteter. Den indgående studentermobilitet er steget med knap 40 pct. siden 2007, og i studieåret 2010/2011 var ca. 6.900 studerende indskrevet på et udvekslingsophold på et af de danske universiteter. Det er igen samfundsvidenskab og humaniora, der står for en stor del af studiemobiliteten. Teknik og naturvidenskab trækker også rigtig mange udenlandske studerende til, mens sundhedsvidenskab kun står for en lille andel af den indgående mobilitet.

Opgørelser fra Danmarks Statistik viser, at europæiske studerende udgør ca. 70 pct. af de internationale udvekslingsstuderende på de danske universiteter. Den næststørste andel kommer fra USA og Canada, svarende til 15 pct. Det er særligt universiteternes kandidatuddannelser, der er attraktive for de internationale studerende. Godt 6.200 studerende var indskrevet som udvekslingsstuderende på en kandidatuddannelse, mens 1.400 studerende tog et udvekslingsophold på en bacheloruddannelse i 2011.

Figur 22. Udvekslingsstuderende i Danmark efter område og uddannelsesniveau, 2011

Kilde: Danmarks Statistik (omfatter også studieophold kortere end tre måneder og længere end 12 måneder)

Figur 23. Udenlandske studerende indskrevet på en hel universitetsuddannelse i Danmark

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel H). Tallene er opgjort ud fra oplysninger om de studerendes statsborgerskab, hvorfor opgørelserne inkluderer studerende med varigt ophold i Danmark.

Stadig flere udenlandske studerende vælger at læse en hel universitetsuddannelse i Danmark. Ovenstående figur viser, at der har været en markant vækst i antallet af indskrevne udenlandske studerende på hele universitetsuddannelser siden 2007. I studieåret 2010/2011 var 16.595 studerende med udenlandsk statsborgerskab indskrevet på en hel bachelor-, kandidat-, master- eller diplomuddannelse på de danske universiteter. Omkring 42 pct. af disse studerende var indskrevet på en samfundsvidenskabelig uddannelse.

Når vi taler om de internationale studerende på hele uddannelser i Danmark, er det også relevant at undersøge, hvor mange internationale studerende, der bliver i Danmark efter afslutningen på deres uddannelse. De internationale studerende udgør en vigtig ressource for det danske samfund. Nedenstående tabel viser, at halvdelen af de internationale dimittenter fra 2008 fortsat opholdt sig i Danmark to år efter afslutningen på deres uddannelse. Det er en pæn fremgang i forhold til årgangen fra 2006 og 2007.

Tabel 2. Fastholdelse af internationale studerende, to år efter dimission

År for afsluttet uddannelse	2006	2007	2008
Antal, der afsluttede en videregående uddannelse i Danmark	1.523	1.692	2.050
Antal, der fortsat er i Danmark to år efter afsluttet uddannelse	702	823	1.030
Andel, der bliver i Danmark efter uddannelsens afslutning	46,1%	48,6%	50,2%

Kilde: Svar til Udvalget for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser, d. 26. oktober 2012. Her måles udelukkende på studerende, der er rejst til Danmark med henblik på at tage en hel uddannelse, hvorfor der ikke kan sammenlignes med opgørelserne i Universiteternes Statistiske Beredskab, som også inkluderer udenlandske studerende med varigt ophold i Danmark.

Forskeruddannelse

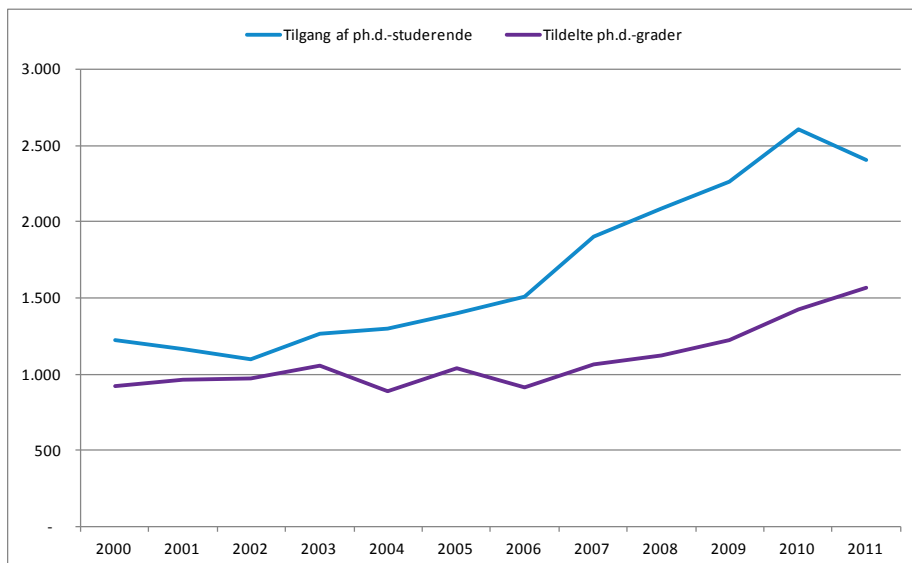
Universiteterne står for størstedelen af de danske ph.d.-studerende. Siden 2000 har der været en markant stigning i tilgangen til ph.d.-uddannelserne. Tilgangen toppede i 2010, hvor mere end 2.600 nye studerende startede på en ph.d.-uddannelse.

Tilvæksten i antallet af ph.d.-studerende kommer som følge af Globaliseringsaftalen fra 2006, hvor det blev aftalt at styrke investeringerne i forskeruddannelse og således øge nytilgangen på ph.d.-uddannelserne til ca. 2.400 i 2010. En målsætning som blev fuldt indfriet.

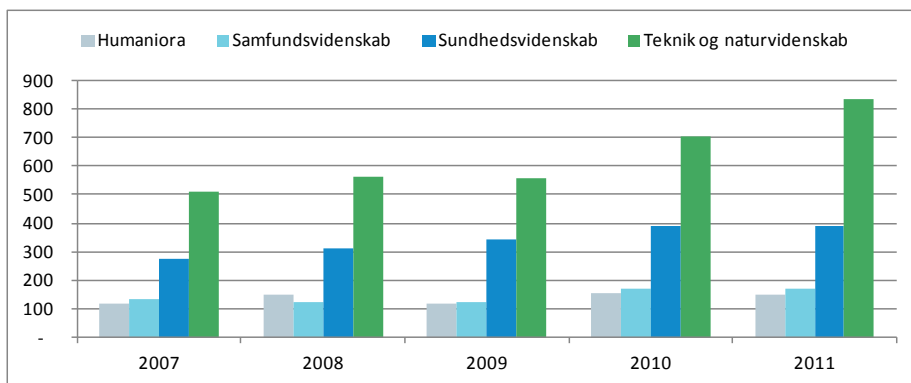
Den øgede tilgang til de danske ph.d.-uddannelser har medført en vækst i antallet af tildelte grader. I perioden 2000 til 2011 er antallet af tildelte grader steget med 70 pct., svarende til at der i 2011 blev tildelt knap 650 flere ph.d.-grader, end det var tilfældet i 2000.

Da det typisk tager tre til fire år at gennemføre en ph.d.-uddannelse, kan antallet af tildelte grader forventes at stige yderligere i takt med, at de studerende, der er optaget som følge af ph.d.-løftet bliver færdige med deres ph.d.-uddannelse.

Figur 24. Tilgang og tildelte grader, 2000-2011

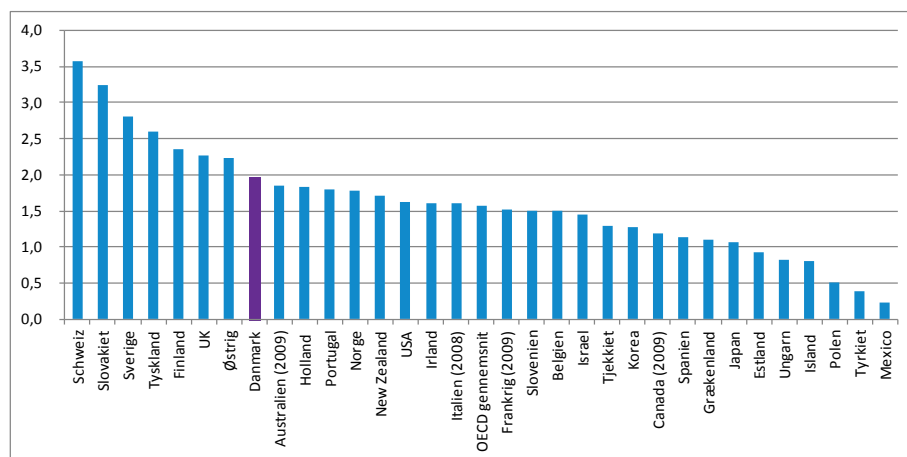
Kilde: Danmarks Statistik (omfatter også ph.d.-studerende på de kunstneriske uddannelser)

Figur 25. Tildelte grader på hovedområde, 2007-2011

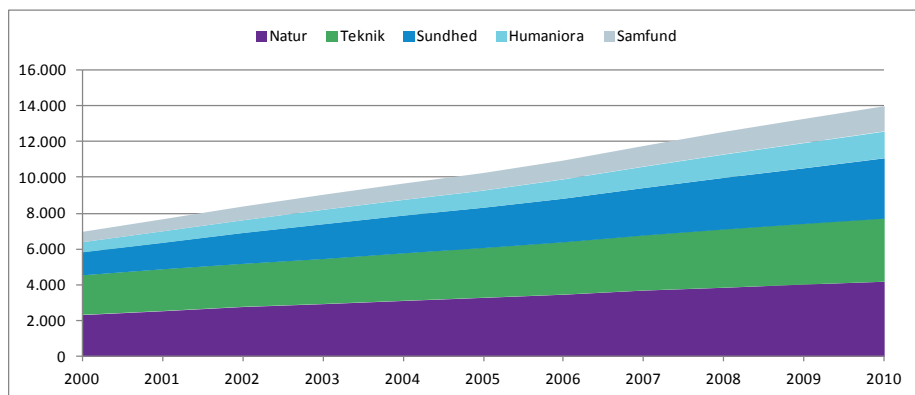
Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel I)

Antallet af tildelte ph.d.-grader er ikke ligeligt fordelt mellem hovedområderne. Mere end halvdelen af de nye ph.d.-uddannede i 2011 kom fra teknik og naturvidenskab, mens en fjerdedel kom fra det sundhedsvidenskabelige område. Fordelingen er i tråd med aftalen om, at den danske forskeruddannelse særligt skal styrkes inden for de våde områder.

Danmark har taget et stort spring siden 2000, når det kommer til andelen af den danske befolkning, der får en ph.d.-grad. Tallene fra OECD viser, at der stadig er et stykke vej op til de lande, der ligger helt i front, men Danmark kan forventes at rykke yderligere frem i de internationale tal i takt med, at væksten i ph.d.-tilgangen slår fuldt igennem på gennemførelsesraten.

Figur 26. Andel, der får en ph.d.-grad (2010)

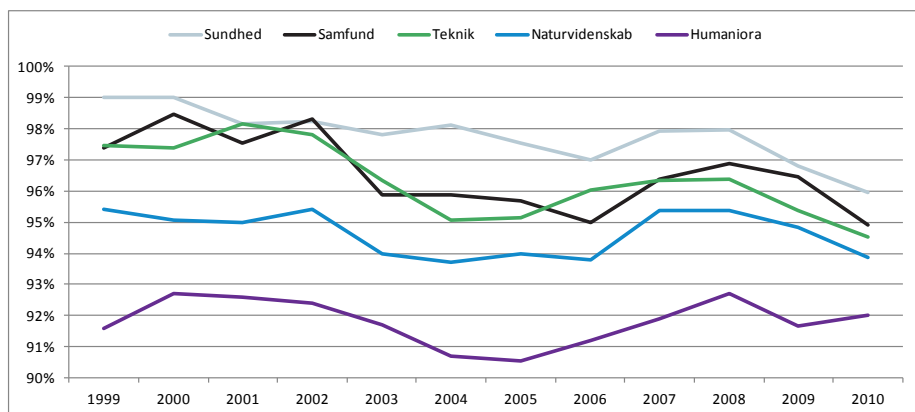
Kilde: OECD, Education at a Glance 2012

Figur 27. Antal beskæftigede forskeruddannede, 2000-2010

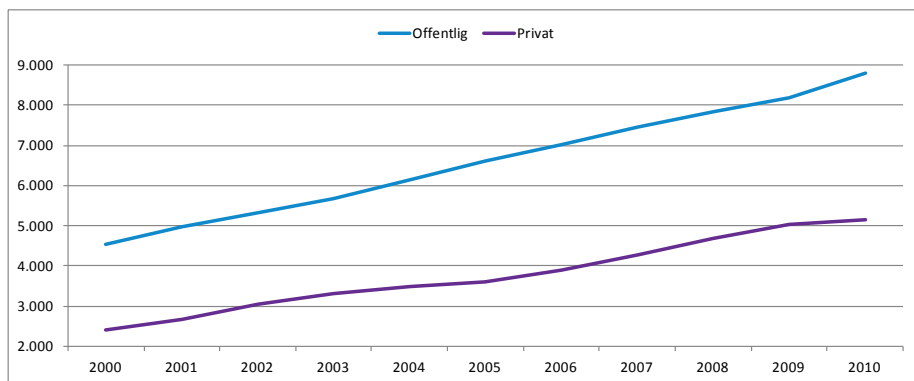
Kilde: Uddannelsesministeriets notat om ph.d.-uddannelserne

Antallet af beskæftigede med en forskeruddannelse (ph.d.) er mere end fordoblet siden 2000, men selvom der uddannes flere ph.d'er til det danske arbejdsmarked, har forskeruddannede stadig gode muligheder for at finde beskæftigelse. Beskæftigelsesfrekvenserne har således ligget nogenlunde stabilt de seneste ti år.

Der er ikke de store udsving i forskeruddannedes beskæftigelsesfrekvens mellem hovedområderne. Sundhedsvidenskab har i hele perioden haft den højeste beskæftigelsesfrekvens og ligger med 96 pct. i 2010. Forskellene mellem hovedområdernes beskæftigelsesfrekvens er dog blevet mindre over årene.

Figur 28. Hovedområdefordelte beskæftigelsesfrekvenser for forskeruddannede, 2000-2010

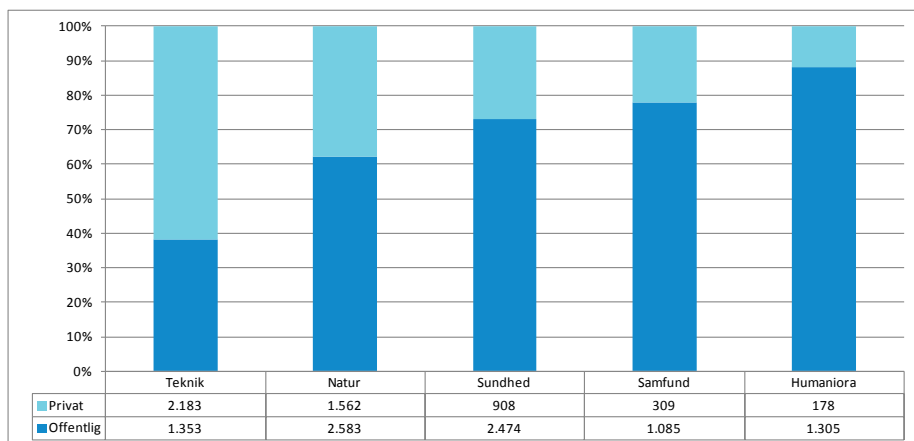
Kilde: Uddannelsesministeriets notat om ph.d.-uddannelserne

Figur 29. Forskeruddannedes beskæftigelse (sektoropdelt), 2000-2010

Kilde: Uddannelsesministeriets notat om ph.d.-uddannelserne

Der er flest forskeruddannede ansat i den offentlige sektor. I 2010 var der således 8.800 forskeruddannede i den offentlige sektor mod 5.140 i den private sektor. Det skyldes, at mange forskeruddannede arbejder med forskning og undervisning på universiteterne.

Fordelingen er dog ikke ens mellem hovedområderne. De humanistiske og samfundsvidenskabelige forskeruddannede finder hovedsageligt arbejde i den offentlige sektor, mens de tekniske forskeruddannelser leverer flest forskeruddannede til den private sektor.

Figur 30. Hovedområdefordelt beskæftigelse (sektoropdelt), 2010

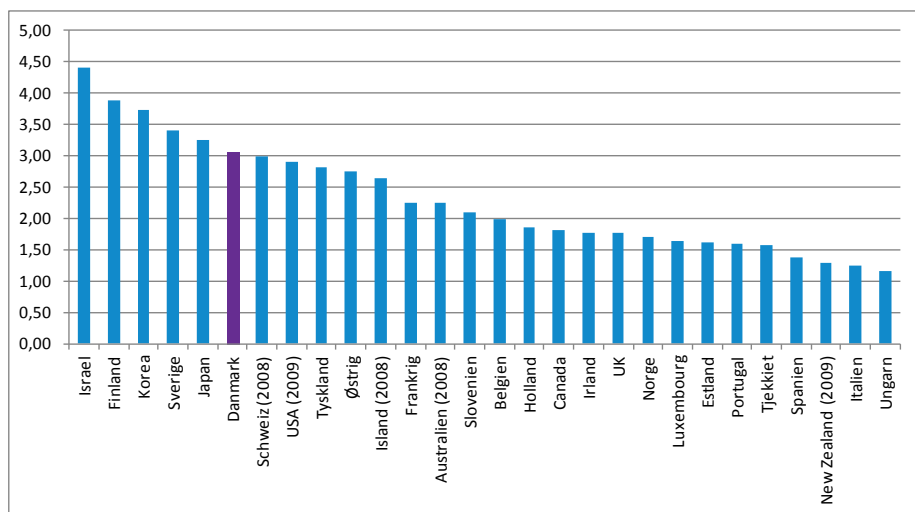
Kilde: Uddannelsesministeriets notat om ph.d.-uddannelserne

Forskning

Danmark investerede i 2010 omkring 3 pct. af BNP i forskning og udvikling og levede således op til Barcelona-målsætningen fra 2002. De private virksomheder stod for omkring 2/3 dele af de danske forskningsinvesteringer, mens offentlige kilder stod for den sidste tredjedel.

I nedenstående figur baseret på tal fra OECD er Danmark placeret som det land, der investerer den sjette største andel af BNP i forskning. Helt i top ligger Israel, Finland og Korea, mens store lande som USA og Tyskland investerer en mindre andel af BNP end Danmark.

Figur 31. Forskningsinvesteringer i pct. af BNP, 2010 (eller seneste)

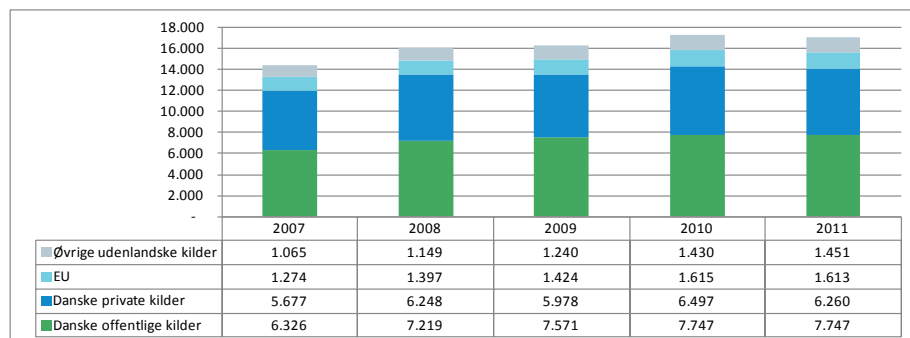

Kilde: OECD Stat (lande, der investerer mere end 1 pct. af BNP, er med i figuren)

Figuren ovenfor fortæller dog ikke hele historien, for selvom tallene fra OECD viser, at Danmark er blandt de lande, der investerer mest i forskning, kan der være store forskelle mellem regionerne internt i de lande, som vi normalt sammenligner os med.

Tal fra OECD viser, at de førende stater i USA investerer mellem 5 og 7 pct. af BNP i forskning, mens nogle tyske delstater ligger med forskningsinvesteringer på ca. 4 pct. af BNP. Det er disse regioner, som Danmark skal kunne konkurrere med i videnkapløbet.

Figur 32. Antal tilskudsfinansierede forskningsprojekter på universiteterne, 2007-2011

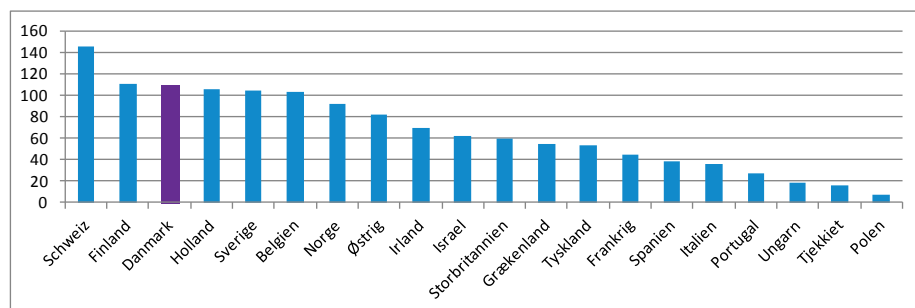

Kilde: Universiteternes Statistiske Beredskab (tabel K)

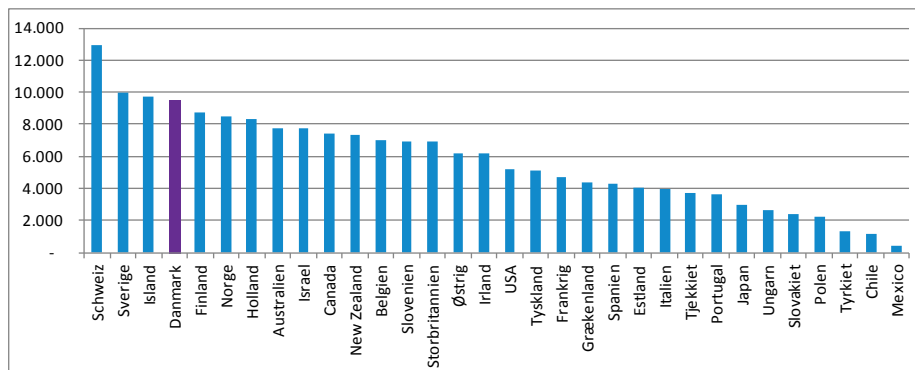
Universiteternes forskning finansieres bl.a. via de basismidler, som universiteterne tildeles hvert år i finansloven. Samarbejdet med eksterne parter spiller dog en stigende rolle i universiteternes forskningsaktiviteter. Således var universiteterne engageret i 17.000 tilskudsfinansierede forskningsprojekter i 2011 mod godt 14.000 i 2007. Omkring 45 pct. af de eksterne forskningsprojekter er finansieret af offentlige kilder, mens 37 pct. er finansieret af private danske kilder. De sidste 18 pct. dækkes af udenlandske kilder.

Hvis vi ser på EU-programmerne alene, har de danske forskere stort held med at tiltrække EU-midler. Danmark har således en succesrate for projektansøgninger til EU's 7. ramme-program på 24 pct. ifølge tal fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen. Det betyder også, at Danmark er blandt de lande, der tiltrækker flest EU-midler til danske forskningsprojekter. Danmark har fået 602 mio. euro fra 7. ramme-program siden 2007, hvilket placerer Danmark i top tre, når EU-tilskuddene sættes i relation til indbyggertal.

Figur 33. EU-tilskud (euro) fra 7. ramme-program pr. indbygger

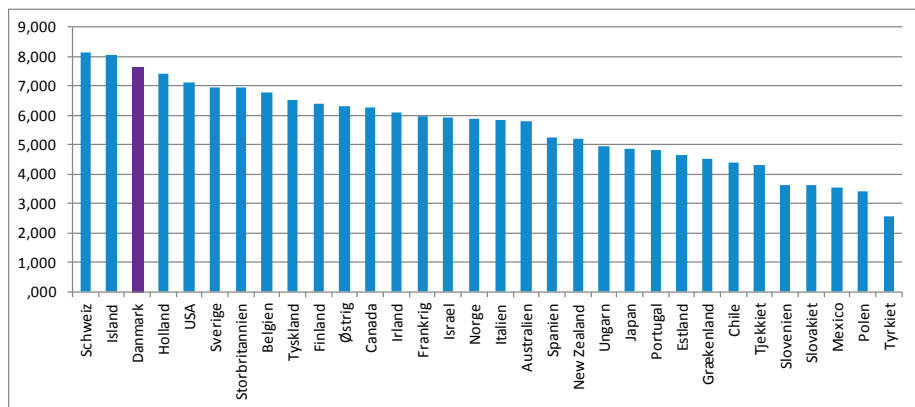
Kilde: Forsknings- og Innovationsstyrelsen (opgjort pr. 1. marts 2012)

Figur 34. Antal videnskabelige publikationer pr. mio. indbygger, 2006-2010

Kilde: Forsknings- og Innovationsstyrelsen, opdatering af udvalgte tabeller fra Forskningsbarometret

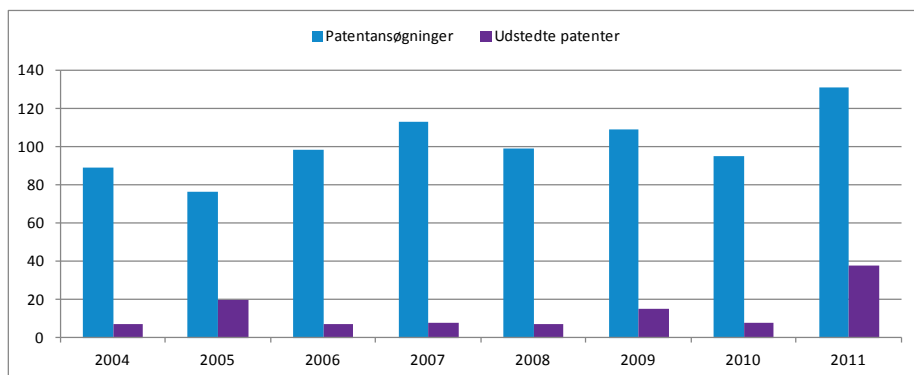
Internationale tal viser, at danske forskere er blandt de bedste i OECD til at publicere deres forskningsresultater. Således har de danske forskere i perioden 2006-2010 publiceret over 52.000 videnskabelige publikationer, hvilket placerer Danmark i top 5, når antallet af videnskabelige publikationer sættes i relation til indbyggertal.

Når det kommer til forskningens gennemslagskraft, er de danske forskere igen med i front. Danske forskningsresultater bliver hyppigt citeret i andre videnskabelige publikationer. Faktisk bliver publikationerne citeret så ofte, at Danmark er placeret på en tredjeplads med gennemsnitlig 7,64 citationer per videnskabelig publikation.

Figur 35. Antal citationer pr. videnskabelig publikation, 2006-2010

Kilde: Forsknings- og Innovationsstyrelsen, opdatering af udvalgte tabeller fra Forskningsbarometret

Figur 36. Antal indgivne patentansøgninger og antal udstedte patenter, 2000-2011

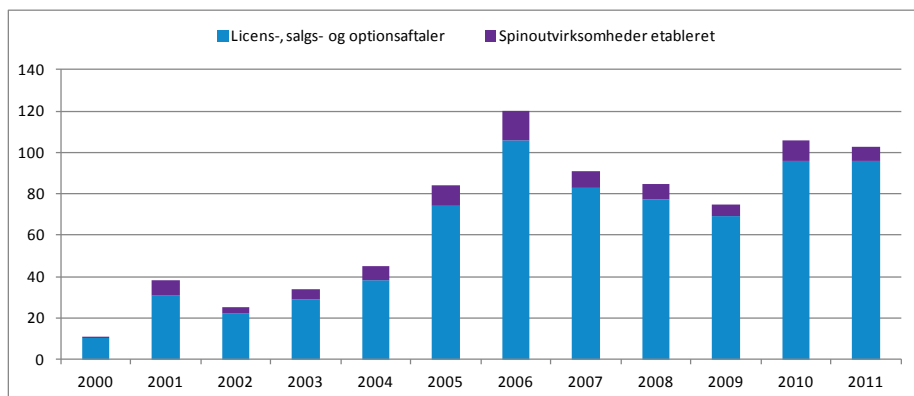

Kilde: Universiteternes indberetninger til kommercialiseringsstatistikken 2012

Det er ikke kun gennem publikationer og citationer, at den danske forskning når uden for universiteternes mure. De danske universiteter samarbejder i vidt omfang med private virksomheder om at skabe nye produkter på baggrund af universiteternes forskningsresultater.

Universiteterne har haft stor fremgang i kommercialiseringen af forskningsresultaterne. Det kommer bl.a. til udtryk i udviklingen i antal licens-, salgs- og optionsaftaler siden 2000. Antallet toppede i 2006, men universiteterne har også haft stærke resultater i 2010 og 2011.

Figur 37. Antal spinoutvirksomheder samt licens-, salgs- og optionsaftaler, 2000-2011

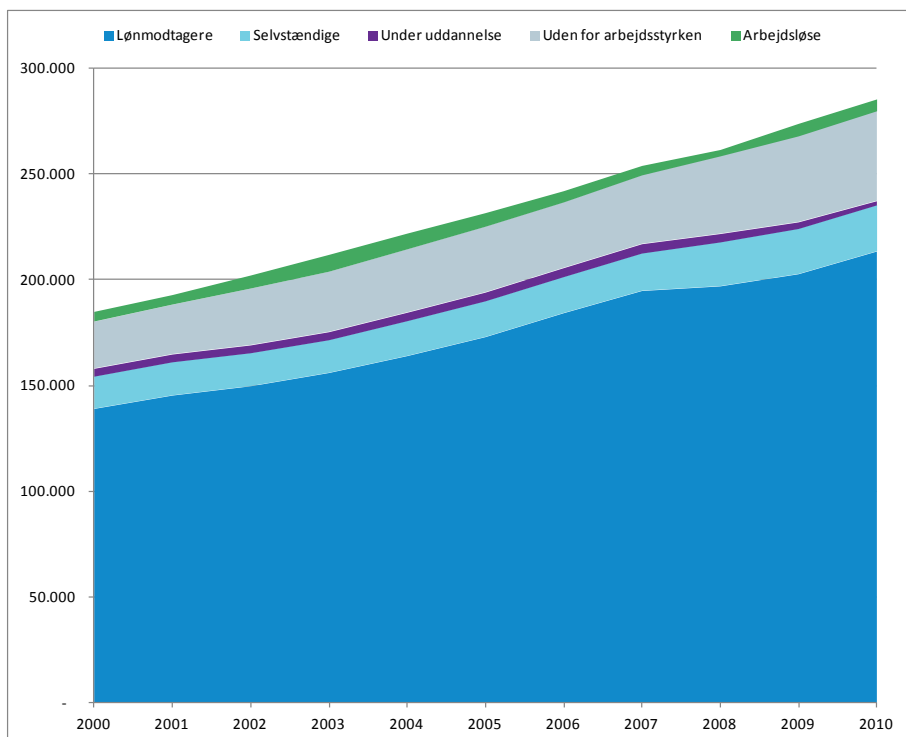
Kilde: Universiteternes indberetninger til kommercialiseringsstatistikken 2012

Arbejdsmarkedet

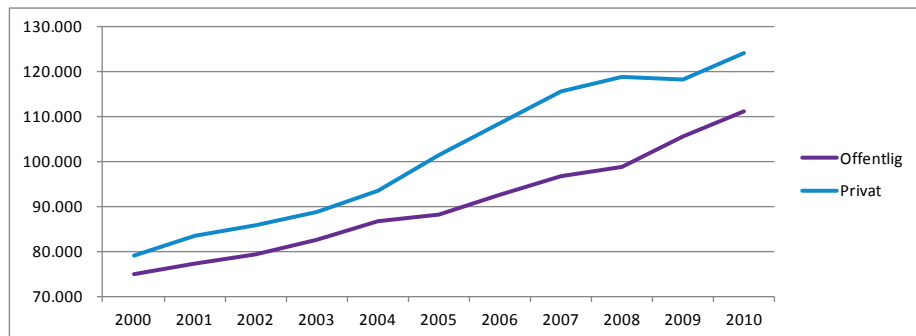
Væksten i den danske befolknings uddannelsesniveaue fremgår af arbejdsmarkedsstatistikkerne. Nedenstående figur viser, at der har været en markant stigning i antallet af akademikere i Danmark siden 2000. Faktisk har der over det seneste årti været en tilvækst på mere end 100.000 akademikere til det danske arbejdsmarked.

Når vi ser på de godt 287.000 akademikere registreret i Danmark i 2010, var langt de fleste af disse beskæftigede som lønmodtagere. En mindre andel var registrerede som selvstændige, mens meget få var registreret som i uddannelse eller som arbejdsløse. Det svarer stort set til fordelingen i akademikernes beskæftigelse i 2000.

Figur 38. Udvikling i akademikernes beskæftigelse, 2000-2010

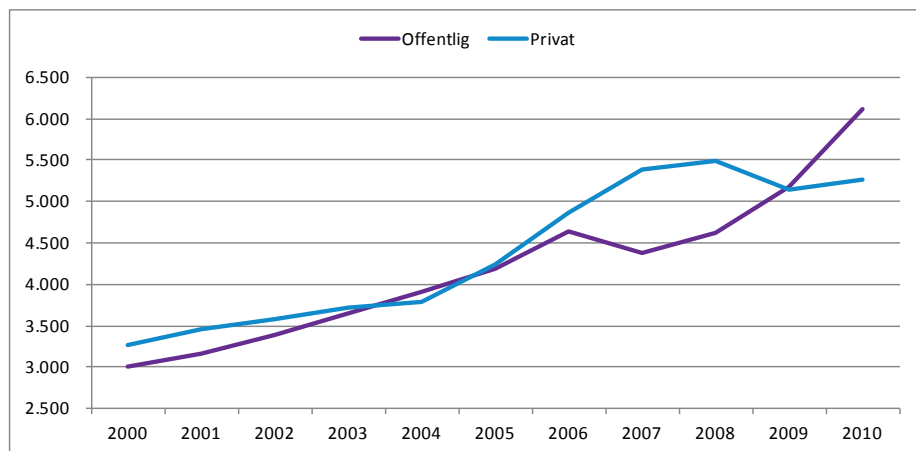
Kilde: Beregninger på tal fra Danmarks Statistik

Figur 39. Beskæftigede akademikere (sektoropdelt), 2000-2010

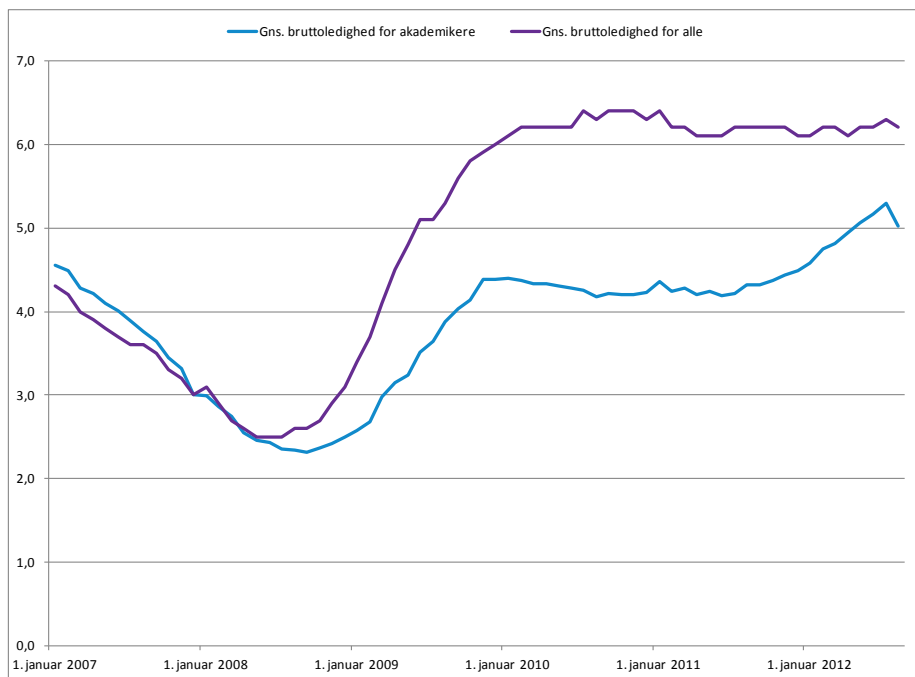
Kilde: Beregninger på tal fra Danmarks Statistik

Når man ser på kategorien af lønmodtagere og selvstændige akademikere, er akademikernes beskæftigelse i den private sektor begyndt at løbe fra beskæftigelsen i den offentlige sektor. Akademikernes ansættelse i den private sektor steg særligt frem til 2008, hvorefter antallet stagnerede i 2009 for derefter at vokse i 2010.

Finanskrisen har haft betydning for de nyuddannede kandidaters beskæftigelse i sektorerne. Der var en næsten lige fordeling mellem sektorerne frem til 2006. Derefter blev der ansat flere kandidater i den private sektor frem til 2008, hvor ansættelserne i det private begyndte at falde, mens ansættelserne i det offentlige steg.

Figur 40. Nyuddannede kandidaters beskæftigelse (sektoropdelt), 2000-2010

Kilde: Beregninger på tal fra Danmarks Statistik (opgjort som kandidatens ansættelse et år efter dimission)

Figur 41. Udvikling i ledighedsprocent, 2007-2012

Kilde: AC's ledighedsstatistik

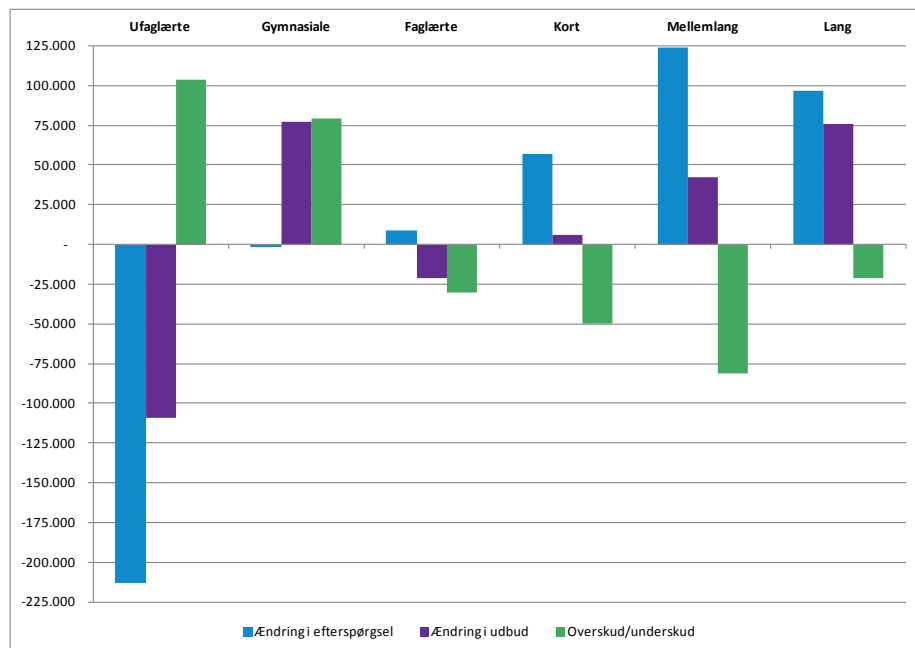
Udviklingen i akademikernes ledighed afspejler i høj grad den generelle ledighedssituation i Danmark. Således faldt akademikernes ledighed betydeligt frem til medio 2008, hvorefter den steg markant frem mod 2010 i takt med, at finanskrisen fik greb om det danske arbejdsmarked. Akademikerne har dog klaret sig bedre i krisetiderne end det øvrige arbejdsmarked, og de ligger med en ledighedsprocent, der er 1,2 procentpoint lavere end den generelle ledighed i Danmark. Uddannelse har altså vist sig at være en god forsikring mod arbejdsløshed.

I forbindelse med målsætningen om at 25 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en lang videregående uddannelse, er der større politisk fokus på det fremtidige arbejdsmarked for de nye dimittender. Det er uomtvisteligt, at finanskrisen har medført en stigende akademikerledighed, hvilket særligt har ramt de nyuddannede kandidater. Fremskrivninger viser dog, at det danske arbejdsmarked vil efterspørge stadig flere højtuddannede. En lang videregående uddannelse vil således fortsat være en god investering for fremtiden, både for samfundet og den enkelte.

Figur 42 viser de forventede ændringer i udbud og efterspørgsel efter uddannet arbejdskraft på det danske arbejdsmarked frem til 2020. For den ufaglærte arbejdskraft tegner der sig et billede af, at der vil være et fald i både udbud og efterspørgsel. Men da efterspørgslen vil falde mere end udbuddet, vil der være et overskud af ufaglært arbejdskraft. Der vil altså ikke være arbejde til alle ufaglærte i Danmark. Samme situation gør sig gældende for dem, der forlader uddannelsessystemet efter gymnasiet.

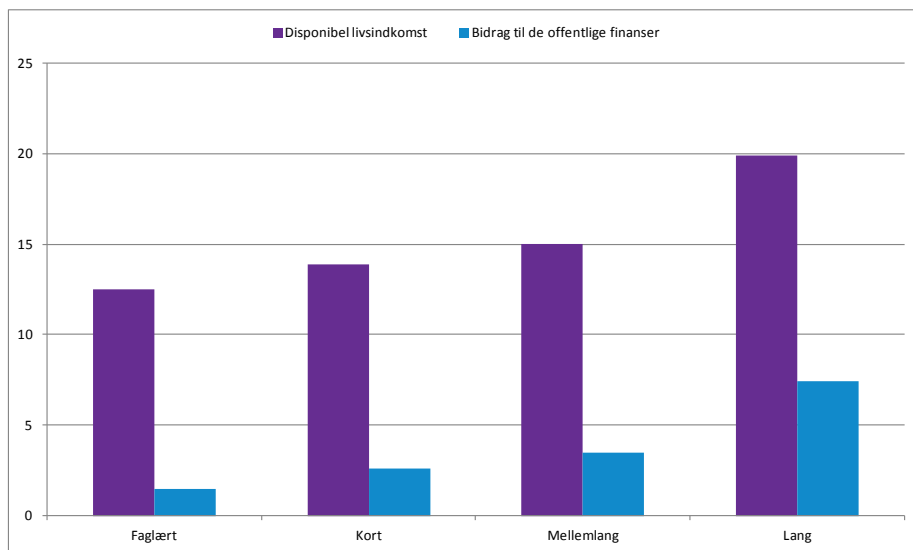
Når vi ser på de videregående uddannelser, vil der være et øget udbud af akademisk arbejdskraft, hvilket afspejler de stigende optag på universiteternes bacheloruddannelser. Samtidig forventes der at være en større efterspørgsel efter højtuddannet arbejdskraft. Det betyder, at der vil mangle 21.000 højtuddannede i 2020, hvilket vil medføre et samfundsøkonomisk tab på 6,1 mia. kr. Figuren understreger således vigtigheden af at fastholde de ambitiøse uddannelsessatsninger.

Figur 42. Forventet ændringer i udbud og efterspørgsel (højest fuldførte uddannelse), 2010-2020

Kilde: AE-rådet, Uddannelse kan redde fremtidens arbejdsstyrke (2011)

Figur 43. Disponibel livsindkomst og samlet effekt på de offentlige finanser, mio. kr.

Kilde: AE-rådet, Ikke en eneste uddannelse i Danmark er en dårlig forretning (2012)

Ifølge en analyse fra AE-rådet har højtuddannede i gennemsnit en disponibel livsindkomst på knap 20 mio. kr., hvilket er næsten det dobbelte af livsindkomsten for en ufaglært arbejder. Samtidig bidrager en højtuddannet i gennemsnit med 7,4 mio. kr. til de offentlige finanser. Det er over dobbelt så meget som bidraget fra en mellem-lang videregående uddannelse.

Universitetsuddannede får altså højere løn, betaler mere i skat og øger produktiviteten. De økonomiske analyser understøtter således, at det på alle måder giver god mening at investere i de lange videregående uddannelser. Der er nemlig både gevinst for samfundet og den enkelte studerende, når uddannelsessystemet forlades med en kandidatuddannelse i bagagen.

Danske Universiteter er de otte danske universiteters interesseorganisation.

På Danske Universiteters hjemmeside www.dkuni.dk kan du bl.a. finde materialet fra Universiteternes Statistiske Beredskab, samt en elektronisk udgave af Tal om de danske universiteter 2012.

Ved eventuelle spørgsmål er du velkommen til at rette henvendelse til Danske Universiteters sekretariat:

Danske Universiteter
Fiolstræde 44, 1.th.
1171 København K
Tel. +45 33 36 98 00
Fax +45 33 36 98 26
E-mail: dkuni@dkuni.dk
www.dkuni.dk

Du kan læse mere om de otte danske universiteter på nedenstående hjemmesider:

Københavns Universitet
www.ku.dk

Aarhus Universitet
www.au.dk

Syddansk Universitet
www.sdu.dk

Roskilde Universitet
www.ruc

Aalborg Universitet
www.aau.dk

Danmarks Tekniske Universitet
www.dtu.dk

Copenhagen Business School
www.cbs.dk

IT-Universitetet I København
www.itu.dk

